

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3749/23
23.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светлане Павић, председника већа, Александре Лековић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиоца АА са пребивалиштем у ..., чији је пуномоћник Ђорђе Папулић, адвокат из Панчева, Генерала Петра Аранчића 4-а/2, против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Косовска 31, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 58612/21 од 27.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 23.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 58612/21 од 27.09.2022. године у делу става првог изреке, којим је обавезана тужена Република Србија – Министарство правде да тужиоцу АА, на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, исплати износ од 672.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 27.09.2022. године, до исплате и жалба тужене се у том делу **ОДБИЈА**, као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 58612/21 од 27.09.2022. године у преосталом делу става првог изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца АА, којим је тражио да се **ОБАВЕЖЕ** тужена Република Србија – Министарство правде да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, исплати износ од још 336.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 27.09.2022. године до исплате, као неоснован.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка, садржано у ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 58612/21 од 27.09.2022. године, тако што се обавезује тужена Република Србија – Министарство правде, да тужиоцу АА накнади трошкове парничног поступка у износу од 169.540,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 58612/21 од 27.09.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe исплати износ од 1.008.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана 27.09.2022. године, до исплате. Ставом другим изреке пресуде, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете плати износ од још 672.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом, као неоснован. Ставом трећим изреке пресуде, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати износ од 237.475,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате.

Против наведене пресуде тужена је благовремено изјавила жалбу, побијајући исту у ставу првом и трећем изреке, из свих законом предвиђених разлога.

Тужилац је доставио одговор на жалбу тужене.

Испитујући првостепену пресуду у границама овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11, са изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је жалба тужене делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, а жалбом тужене се не указује на друге повреде поступка које би биле битне.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцу је одређен притвор решењем Вишег суда у Београду, Одељења за претходни поступак Кре бр. 30/17 од 21.09.2017. године, који му се има рачунати од дана 21.09.2017. године од 18,40 часова, када је лишен слободe од стране полицијских службеника СГП Аеродром Београд, на основу расписане међународне потернице Интерпола – Москве, због кривичног дела разбојништво из члана 161 КЗ Русије, Одељења за потраге, по коме је тужилац приведен ради одређивања екстрадиционог притвора, а на захтев Интерпола Москве. Решењем Вишег суда у Београду Кре бр. 30/17, Кв бр. 3294/17 од 17.11.2017. године, утврђено је да су испуњене законске претпоставке за изручење тужиоца правосудним органима Руске Федерације, на основу молбе главног тужилаштва Руске Федерације од 16.10.2017. године, ради вођења кривичног поступка због кривичног дела отворена крађа туђе имовине из члана 161 став 2 Кривичног законика Руске Федерације, а по одлуци Волжског окружног суда у Саратову предмет бр. 1-74/07 од 09.02.2007. године, којом је подигнута оптужница против тужиоца. Решењем Апелационог суда у Београду Кж Кре 48/17 од 18.12.2017. године, укинута је решење Вишег суда у Београду Кре бр. 30/17, Кв бр. 3294/17 од 17.11.2017. године и списи враћени првостепеном кривичном суду на поновно одлучивање. Решењем Вишег суда у Београду Кре бр. 30/17, Кв бр. 73/18 од 24.01.2018. године, поново је утврђено да су испуњене законске претпоставке

за изручење тужиоца органима Руске Федерације, али је ово решење преиначено решењем Апелационог суда у Београду Кж Кре 6/18 од 09.03.2018. године, тако што је Апелациони суд у Београду одбио изручење тужиоца на основу молбе Главног тужилаштва Руске Федерације, ради вођења кривичног поступка због кривичног дела отворена крађа туђе имовине из члана 161 став 2 КЗ Руске Федерације. Ставом другим изреке наведеног решења укинута је притвор према тужиоцу и исти је одмах пуштен на слободу. Тужилац се обраћао Министарству правде са захтевом за исплату нематеријалне штете на име неоснованог лишења слободе, које није одговорило на његов захтев.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да је тужена одговорна за накнаду штете коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободе, јер су испуњени услови прописани одредбом члана 584 став 1 тачка 1 ЗКП. По становишту првостепеног суда тужиоцу припада право на накнаду штете и по правилима међународног права, којима је предвиђено да свако лишење слободе мора бити оправдано осуђујућом пресудом, што у конкретном случају није испуњено. Одлучујући о висини накнаде, применом одредбе чл.200 ЗОО, суд је ценио дужину трајања притвора од 5 месеци, која се рачуна од 21.09.2017. године, када је тужилац лишен слободе, до 9.3.2018. године, када је пуштен из притвора, као и чињеницу да је је кривично гоњење за дело које му је стављено на терет апсолутно застарело, због чега је и одбијено његово изручење Руској Федерацији. Такође, суд је ценио то што тужилац ниједним својим поступком није проузроковао лишење слободе, па је утврдио да у конкретном случају није постојала опасност од тужиоцевог бекства и да правична накнада на име претрпљене нематеријалне штете услед неоснованог лишења слободе, представља износ од 1.008.000,00 динара. На досуђени износ накнаде, суд је досудио тужиоцу и законску затезну камату почев од 27.09.2022. године, на дан доношења пресуде када је износ накнаде утврђен, применом члана 277 ЗОО. Приликом одлучивања о висини, суд је водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме накнада служи, па је одбио тужбени захтев за износ од још 672.000,00 динара и одлучио као у ставу другом изреке побијане пресуде, закључивши да је тужиоцев захтев превисоко постављен. Одлучујући о трошковима поступка, суд је обавезао тужену да тужиоцу накнади трошкове у укупном износу од 237.475,00 динара по АТ и ТТ, имајући у виду успех тужиоца у спору, премено чланова 153 и 154 ЗПП. На трошкове поступка досуђена је законска затезна камата, почев од дана извршности па до коначне исплате применом члана 277 и 324 Закона о облигационим односима.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право када је утврдио одговорност тужене за накнаду штете тужиоцу.

Наиме, Одредбом члана 1. Европске конвенције о екстрадицији ("Службени лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 10/2001, "Службени гласник РС - Међународни уговори", бр. 12/2010), прописано је да се стране уговорнице обавезују да ће, према прописима и условима који су наведени у наредним члановима, издавати једне другима лица која се гоне због почињеног кривичног дела или се траже ради извршења казне или мере безбедности од стране правосудних органа стране молиље.

Одредбом члана 1. Закона о међународној правној помоћи у кривичним

стварима ("Сл. гласник РС", бр. 20/2009), прописано је да се овим законом уређује поступак пружања међународне правне помоћи у кривичним стварима, у случајевима када не постоји потврђени међународни уговор или када одређена питања њиме нису уређена, а одредбом чл. 7, прописане су претпоставке за пружање међународне правне помоћи, између осталог - у ставу првом, тачка 3 наведеног члана, прописано је да је претпоставка за пружање међународне правне помоћи да кривично гоњење, односно извршење кривичне санкције није искључено због застарелости, амнестије или помиловања.

У конкретном случају, тужиоцу је екстрадициони притвор одређен применом цитираног закона, иако је кривично гоњење, односно извршење кривичне санкције било искључено због застарелости, како је то оценио и Апелациони суд у Београду, када је одбио изручење тужиоца. Осим тога, чак и када би се могло сматрати да је одређивање екстрадиционог притвора било оправдано, имајући у виду расписану међународну потерницу Интерпола, тужиоцу припада право на накнаду штете због неосновано дугог трајања екстрадиционог притвора, који је средство за осигурање присуства особе до окончања поступка екстрадиције, што значи да мора бити временски ограничен и пропорционалан у односу на сврху због које је изречен.

На потребу временске ограничености и оправданости дужине екстрадиционог притвора упућују и међународни стандарди и примери судске пракса Европског суда за људска права (ЕСЉП), који је у више пресуда истакао да притвор, укључујући екстрадициони, мора бити временски ограничен и оправдан (пресуда Европског суда за људска права од 24. марта 2015. године, у предмету Гаљардо Санчес против Италије (Gallardo Sanchez c. Italie), Predstavka br.11620/07). С тога држава која држи лице у притвору мора поступати са посебном пажњом у случају екстрадиције.

Следом изнетог, а како је тужилац притворен дана 21.9.2017. године и у екстрадиционом притвору је боравио све до 9.3.2018. године, односно више од 5 месеци, применом критеријума за процену оправданости дужине притвора, може се закључити да је исти неоправдано дуго трајао. Приликом процене, мора се имати у виду принцип ефикасности поступка, што значи да поступак екстрадиције треба да буде проведен без непотребног одуговлачења, као и сложеност поступка, али и понашање власти државе која захтева изручење, затим постојање алтернативних мера, као и понашање притвореника.

Применом свих наведених критеријума на конкретан случај, може се закључити да одређивање и дужина трајања екстрадиционог притвора није била оправдана, с обзиром на то да је 7 година пре одређивања екстрадиционог притвора, наступила застарелост кривичног гоњења, а што је била битна чињеница за пружање међународне правне помоћи сходно цитираној одредби Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима. Такође, тужилац је провео више од пет месеци у Централном затвору у Београду, иако својим радњама није допринео лишењу слободe, нити су разматране блаже мере за обезбеђење присуства (нпр. јемство, кућни притвор), што све указује на повреду члана 5 став 1 и став 3 Европске конвенције о људским правима, која гарантује право на слободу и сигурност и право да особа лишена слободe буде изведена пред суд у разумном року или пуштена на слободу док чека суђење или другу одлуку.

Међутим, приликом утврђивања висине накнаде нематеријалне штете која тужиоцу припада, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, погрешно применио материјално право и то одредбу члана 200 Закона о облигационим односима, а на шта се основано указује жалбом тужене.

Наиме, накнада нематеријалне штете, по својој правној природи, представља материјалну сатисфакцију за тужиоца и треба да му омогући да прибави извесну пријатност, односно неко задовољство у најширем смислу речи, и тиме, што је могуће потпуније, успостави психичку равнотежу, а накнада која се досуђује треба да представља правичну накнаду према тежини трпљења, које се цени узимајући у обзир све објективне и субјективне околности. Имајући у виду све околности конкретног случаја - дужину трајања екстрадиционог притвора, услове боравка у притвору, током кога је тужилац боравио у ћелији са још десетак притвореника, да је имао нападе астме која му је хронична болест, те да је лечен инхалацијама и да је као странац боравио у Србији па није био у могућности да комуницира са родбином и пријатељима, те тежину дела које му је стављено на терет, овај суд је оценио да износ од 672.000,00 динара представља правичну накнаду за душевне болове због боравка у екстрадиционом притвору, због чега је побијана пресуда потврђена у том делу, док је у преосталом делу преиначена, тако што је одбијен захтев тужиоца за исплату износа од још 336.000,00 динара.

Досуђени износ по оцени Апелационог суда представља правичну накнаду за повреду права тужиоца, адекватну трпљењу којем је био изложен и примерен је значају повређеног добра и околностима конкретног случаја. Новчана накнада нематеријалне штете има значај моралне сатисфакције, а та сврха је постигнута досуђеним износом накнаде, па Апелациони суд сматра да би се досуђивањем већег износа погодовало тежњама које су противне циљу због које је накнада установљена.

Из изнетих разлога, применом одредбе члана 390 ЗПП, одлучено је као у ставу првом, док је одлука из става другог донета применом одредбе члана 394 тачка 4 ЗПП.

Како је преиначена одлука о главној ствари, у погледу висине досуђеног износа, на основу овлашћења из члана 401 тачка 3 ЗПП-а преиначена је и одлука о трошковима првостепеног поступка садржана у ставу трећем изреке побијане пресуде, па је применом одредби чл.153 и 154 ЗПП, тужиоцу признато право на накнаду трошкова за заступање од стране адвоката, за састављање тужбе и једног образложеног поднеска, у износу од по 9.000,00 динара, за заступање од стране адвоката на седам одржаних рочишта у износу од по 10.500,00 динара, за приступ на једно неодржано рочиште у износу од 6.000,00 динара, на име таксе на тужбу и таксе на пресуду у износу од по 36.020,00 динара, односно укупно у износу од 169.540,00 динара, применом важеће АТ и ТТ, све са законском затезном каматом почев од извршности одлуке, сходно одредби чл. 277 ЗОО.

Сходно наведеном, Апелациони суд је, у смислу одредбе члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу трећем изреке.

Одлука о трошковима другостепеног поступка донета је применом члана 165

став 1 ЗПП, имајући у виду да је тужена успела са жалбом у незнатном делу, а да одговор на жалбу тужиоца није био нужан трошак.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић